

KOKOUSTIEDOT

Aika 15.8.2022 klo 17:30

Paikka Sampolan palvelukeskus, kokoustila Aurinkomäki

KÄSITELTÄVÄT ASIAT

90 § Lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023-2025	1
Muutoksenhakukielto (kuntalaki)	6

§ 90

Lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023-2025

KER/1867/00.02.02/2022

Tekninen lautakunta 15.8.2022 § 90

HSL on pyytänyt Keravan kaupungilta lausuntoa toiminta- ja taloussuunnitelmastaan vuosille 2023-2025. Samassa yhteydessä pyydetään ottamaan kantaa lippujärjestelmän uudistamiseen. Lausunnot on pyydetty toimittamaan 31.8.2022 mennessä. Alustava toiminta- ja taloussuunnitelma ja hinnoitelumallien vaikutus selvitys ovat oheismateriaalina.

Toimintasuunnitelma

HSL:n laatimaan strategiaan perustuvan toimintasuunnitelman tavoitteiksi on määritelty:

- Kohti päästötöntä joukkoliikennettä (joukkoliikenteen CO₂ päästöt -90 % verrattuna vuoden 2010 tasoon)
- Joukkoliikenteen käyttö ennätyslukemissa (nousijamäärä yli 400 milj/v)
- Kustannustehokas joukkoliikenne (matkustaja ilometrikustannus pl. infra 0,25 €/km)
- Tasapainoinen talous (tulot yhteensä 400 M€, kuntaosuus 50-55 %)

Tavoitteet on määritelty vaativiksi, mutta ei kuitenkaan mahdottomiksi saavuttaa. Kaikkien mittareiden osalta tulee tehdä vielä tarkastelu, miten maailmapoliittisesta tilanteesta johtuva polttoaineiden hintatason nousu vaikuttaa niiden saavuttamiseen. Hintojen muutokset ovat parantaneet joukkoliikenteen suhteellista kilpailukykyä, mikä mahdollistaa useiden tavoitteiden saavuttamisen arvioitua nopeammalla aikataululla. Erityisesti tasapainoisen talouden osalta tavoitteeksi tulee määritellä palaaminen aiempaan enintään 50 % kuntaosuuteen tämän TTS kauden aikana.

Keskeisiksi strategisiksi menestystekijöiksi on tunnistettu:

- Kasvua asiakasymmärryksellä
- Sujuvat matkaketjut
- Tieto ja osaaminen

Tunnistetut menestystekijät vastaavat hyvin asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Menestystekijöiden hyödyntämisessä tulee kuitenkin kiinnittää toimintasuunnitelmassa esitettyä enemmän huomiota alueen

heterogeenisyyteen. Asiakkaiden tarpeet ja lipunmyyntipotentiaali vaihtelee eri puolilla HSL-aluetta. Erilaiset potentiaalit tulee tunnistaa ja hyödyntää päivittäisessä työssä, jotta lipunmyyntiä saadaan lisättyä kaikissa jäsenkunnissa.

Liikenteen palvelutasoluokituksia esitetään tarkistettaviksi. Nykyinen palvelutasoluokitus on keskittyy liian voimakkaasti Helsinkiin suuntautuviin matkoihin ja tämä johtaa etäämmällä Helsingistä olevilla alueilla pitkiin liikennöintiäikoihin. Palvelutasoluokituksia uudistettaessa tulee ottaa huomioon enemmän seudun eri alueiden ominaispiirteitä tai vähintäänkin luokitus tulee rakentaa joustavaksi siten, että siitä voidaan poiketa harkinnan mukaan linjasto- ja aikataulusuunnittelussa. Joukkoliikenteen kustannustehokkuuden parantamiseksi on myös tärkeää, että palvelutasomäärittelyssä painotetaan enemmän kysynnän määrää, mutta kysyntä ei kuitenkaan saa muodostua liian määrääväksi tekijäksi palvelutason määrittelyssä.

Taloussuunnitelma

HSL: laatimat lipputulotavoitteet perustuvat skenaarioihin, joiden perusteella on arvoitu yhteiskunnan palautumista koronaviruksesta. Tavoitteet tulee päivittää vastaamaan uutta tilannetta, joka on muodostunut Ukrainan sodan myötä. Liikkumisen hintatasojen muutoksen ja korkea inflaatio osaltaan vaikuttaa ihmisten toimintaan ja luo edellytyksiä joukkoliikenteen palautumiselle normaalille tasolle nopeammin kuin ennakoitu. Lippujen suhteellista hintatasoa ei tule muuttaa aiemmasta, vaan niihin tulee tehdä yleistä kustannuskehitystä vastaava korotus kaikkien lipputyyppejen osalta.

Kuntaosuusien taso tulee pyrkiä palauttamaan koko HSL alueen tasolla TTS kauden aikana enintään samansuuruiseksi kuin lipputulot.

Keravalle kertynyt kuntakohtainen ylijäämä, joka ennusteen mukaan on vuoden 2022 lopussa 2,2 M€, tulee käyttää esitetysti tasaisesti kolmen TTS vuoden aikana.

Keravalle TTS:ssä arvioitu kuntaosuus on 3,637 M€, josta vähennetään valtionapuja ja ilmastoperusteisia tukia noin 0,3 M€ sekä edellisten vuosien ylijäämää noin 0,7 M€. Keravalta laskutettava kuntaosuus vuonna 2023 olisi noin 2,6 M€.

Kuntaosuutta on saatu merkittävästi alennettua vuoden 2022 tasosta, jolloin laskutettava kuntaosuus oli noin 4,9 M€, mutta kuntaosuus ei kuitenkaan ole vielä palaamassa tasolle, jolla se oli ennen korona-aikaa.

Hinnoittelun kehittäminen

HSL on selvittänyt erilaisia hinnoittelumalleja, joilla lippujärjestelmää voitaisiin kehittää nykyistä helpommin hahmotettavaksi ja sellaiseksi, että

kulkumuotojakauma muodostuisi nykyistä kestävämmäksi. Tämä tarkoittaisi pitkien matkojen lipun hintojen alentamista ja vastaavasti lyhyiden matkojen lippujen hintojen nostamista. Lyhyiltä matkoilta siirtymää tapahtuisi henkilöauton lisäksi kävelyyn ja pyöräilyyn. Pitkillä matkoilla siirtymä sen sijaan olisi lähinnä henkilöautoilusta. Hinnoittelumallit muuttaisivat kestävien kulkutapojen matkamääriä 0,3-0,5 % koko HSL alueella. Joukkoliikennematkat lisääntyisivät kuitenkin eniten kehyskunnissa.

1 vaihtoehto, jossa D vyöhykkeelle lisättäisiin vähintään kahden vyöhykkeen ostopakko ja eri mittaisten matkojen hintoja tasattaisiin nostamalla lyhyempien ja laskemalla pisimpien matkojen hintoja, lisäisi keravalaisten joukkoliikennematkustamista noin 3,1 %. Keravan kuntaosuus nousisi mallissa noin 1,6 M€ (+34 %). Tässä mallissa Keravan sisäisen matkustamisen mahdollistava 30 vrk lippu maksaisi 74,70 euroa ja Keravan ja Helsingin välinen 30 vrk lippu 99 euroa.

2 vaihtoehto, jossa vyöhykkeitä olisi kolme ja jokaisen voisi ostaa yksinään. Nykyiset C ja D vyöhykkeet muodostaisivat uuden C vyöhykkeen. Malli lisäisi keravalaisten joukkoliikennematkoja 4,3 % ja nostaisi Keravan kuntaosuutta noin 2,3 M€ (+49 %). Tässä mallissa Keravan sisäisen matkustamisen mahdollistava 30 vrk lippu maksaisi 49,80 euroa ja Keravan ja Helsingin välinen 30 vrk lippu 89,90 euroa.

3 vaihtoehto, jossa yhdistettäisiin nykyiset B ja C vyöhykkeet, lisäisi keravalaisten joukkoliikennematkoja 2,2 %. Tässä mallissa Keravan sisäisen liikkumisen mahdollistava 30 vrk lipun hinta olisi 69,30 euroa ja Keravan ja Helsingin välisen 30 vrk lipun hinta 115,60 euroa. Malli nostaisi Keravan kuntaosuutta 1,2 M€ (+24 %).

4 vaihtoehto olisi tasahinnoittelu, jossa 30 vrk lipun hintataso olisi 75,90 euroa. Tasahinnoittelu lisäisi keravalaisten joukkoliikennematkoja 4,7 % ja nostaisi kuntaosuutta 2,6 M€ (+55 %).

Mallit ja niihin liittyvät lippujen hintatasot on laadittu koko HSL:n tasolla kustannusneutraalisti. Yksittäisten kuntien kannalta vaikutukset kuntaosuuksiin ovat kuitenkin huomattavan suuria. Mm. Keravalle kaikki vaihtoehdot nostavat kustannuksia merkittävästi.

HSL:n laatimien asiakaskyselyiden perusteella tasahinnoittelu on koettu parhaaksi vaihtoehdoksi. 1 ja 2 vaihtoehdot on koettu keskimäärin nykyistä mallia heikommiksi ja 3 ja 4 vaihtoehdot nykyistä paremmiksi. Edellisen lippujärjestelmäuudistuksen yhteydessä on kuitenkin asukaskyselyillä todettu, lippujen hinnoittelussa oikeudenmukaiseksi koetaan, lipun hinnan kytkeytyminen

jollakin tavalla matkan pituuteen. Vyöhykkeiden määrän vähentäminen vähentäisi tätä kytkestä.

Kuntatalouden näkökulmasta kaikki esitetyt vaihtoehdot ovat mahdottomia, koska niissä Keravan kuntaosuus nousee useita kymmeniä prosentteja (24-55 %) suhteessa ennakoituun vuoden 2024 kuntaosuuteen. Lisäksi on huomioitavaa, että vuoden 2024 kuntaosuus on jo nyt merkittävästi korkeammalla tasolla kuin kuntaosuudet olivat ennen koronavuosia.

Kunnan kannalta keskeinen kysymys on myös vaikutukset kasvatus- ja opetustoimen koulukuljetuksen kustannuksiin. Kun lyhyiden matkojen hinta nousee, nousevat suoraan myös kunnan kustannukset koulukuljetuksissa.

Lipun hintojen merkittävä alentaminen ei todennäköisesti ole kehyskunnissa paras keino joukkoliikenteen kehittämiseen. Parempi vaihtoehto olisi tarjonnan lisääminen ja vaihtoyhteyksien sujuvoittaminen. Tarkastelusta puuttuu vaihtoehtoasetelma, jolla vastaavan suuruusluokan rahamäärä kehyskunnissa käytettäisiin lipun hinnan alentamisen sijasta tarjonnan parantamiseen. Esimerkiksi Keravan sisäiseen liikenteeseen voitaisiin esitetyillä tasahinnoittelun aiheuttamalla kuntaosuuden kasvulla lisätä useita autoja, mikä mahdollistaisi vuorovälien tihentämisen kaikilla nykyisillä linjoilla sekä linjaston järjeistämistä kokonaan uusilla linjoilla.

Kaikki mallit on rakennettu suosimaan pitkiä matkoja, jotka useimmiten suuntautuvat Helsinkiin. Tämä vastaa hyvin nykyhetken tarpeeseen, mutta ei tue pitkällä aikavälillä tavoiteltua kehitystä, jossa luotaisiin nykyistä sekoittuneempaa yhdyskuntarakennetta ja työpaikkoja sijoittuisi enemmän myös kehyskuntiin vähentäen pitkien matkojen tarvetta.

Kaikki esitetyt malli lukuun ottamatta mallia 3 vähentävät entisestään kehyskuntien mahdollisuutta vaikuttaa kuntaosuuden suuruuteen. D vyöhykkeen pitäminen omanaan luo edelleen kohtuulliset mahdollisuudet vaikuttaa kuntaosuuden suuruuteen. Tämäkin edellyttää kehyskunnilta yhteistä linjaa lippujen hintatason muutoksista. Jos kuntaosuuden suuruuteen vaikuttaminen jäisi ainoastaan tarjonnan määrän varaan, olisi tämä erityisesti Keravan kannalta haasteellista, koska kustannuksista suurin osa koostuu junaliikenteestä ja seudullisesta bussiliikenteestä, joiden tarjonnan muuttaminen on hyvin rajoitettua muuttamatta olennaisesti myös muiden kuntien palvelutasoja.

Keravan kaupunki ei koe, että esitetyillä malleilla saavutettaisiin kustannuksiin suhteutettuna riittäviä hyötyjä. Erityisen tärkeää on, että lippujärjestelmää kehitetään sellaisen mallin pohjalta, joka mahdollistaa edelleen myös

kehyskunnille vähintään nykyisen tasoiset mahdollisuudet vaikuttaa kuntaosuuden suuruuteen myös lippujen hinnoittelun kautta.

Valmistelijat	vs. toimialajohtaja Erkki Vähätörmä
Toimivallan peruste	Keravan kaupungin hallintosäännön § 25, kohdan 9 mukaan lautakunnan yleisenä tehtävänä on antaa lausunnot ja selitykset toimialaansa kuuluvissa asioissa, ellei lausunnon antaminen kuulu kaupunginhallituksen toimivaltaan.
Päätösehdotus	Tekninen lautakunta päättää antaa edellä olevan lausunnon Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymälle.
Käsittely	HSL:n hallituksen varajäsen Kauko Passi poistui kokouksesta asian käsittelyn jälkeen klo 18:24.
Päätös	Tekninen lautakunta hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.
Lisätietoja antaa	vs. toimialajohtaja Erkki Vähätörmä, erkki.vahatorma@kerava.fi , p. 040 318 2350
Päätöksen täytäntöönpano	Ote: HSL
Pöytäkirja nähtävänä	Pöytäkirja on yleisesti nähtävillä Keravan kaupungin verkkosivuilla alkaen

📧 Annettu tiedoksi sähköisesti 18.8.2022

MUUTOKSENHAKUKIELTO (kuntalaki)

Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa:
§:t 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 97, 98, 102, 103